

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNÉK
 FIGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szombaton 31. Májusban. 1788.

Most irhatunk már valamit !

Vármot ütött az óra a' Törököknél! Ezen hónap-
 nak 13-dikától fogva Bender és Oszakov a'
 Muszkáktól, Kotzim pedig Hertzeg Kóburg alatt a'
 F. Tsászáriaktól a' leg-keményebb tűz alatt vagyon.
 Ezt eddig bizonyosan tudjuk, hogy pedig eddig
 mind a' 3. meg-vétetett, ezt a' magunk fejünkből
 mondjuk a' környül-állásokból, és fogják tapasztal-
 ni a' mi E. Olvasóink, hogy Májusnak 30-dik nap-
 jáig 1788-ban már mind Bender, mind Kótzim és
 Oszakov el-foglaltatva vagyon a' Törököktől. — Servia-
 U u ban

ban és Boszniában 50-ezer Keresztény lakófok tanak a' F. Tsászfár mellett önként fegyvert, kik minnyájoknak 60 kemény töltesek és fegyve vagyon készen; otthon a' magok házoknál ülnek és csak azt várják, hogy a' Nagy Vezér bé-kuktson közikbe, és a' F. Tsászfári Tábor ott légye leg-ottan öszve-fzaladnak; és a' magok Hazájok jobb állapottyáért, a' Kereszténységért, nemzeteké Feleségekért, gyermekekért, Oltárjaikért, tűzhelyeik és Sótartójokért hathatos szolgálatot fognak tenni. Ezek' többnyire mind Görög vallásuak, a' Török ellen-való hadakozásra, valamint az Oroszok, kemények és áthatatofok. — Hogy Bender és Oztak Muszka tűz-között vagyon, sőt hogy eddig a' Töröktől el-vétegetett abban fenki sem kételkedhetik; de mig ezen tüzekről tökéletes tudósítást tehetnének ezen most érkezett Csernovitzi Levélből tekintsin. *Kotzimba*; mely Levélben edgy betűt sem reményünk tréfát, vagy önként való hazugságot. A' Levél ez: — Kedves Barátom! — Ezen hócsapnak 6-dikán mozdula-ki egész Bukovinából a' F. Tsászfári Tábor, melynek edgy része az itten fekvő Batáliom Muszkaikkal és a' nehéz Artillériával a Dnisteren által-költezek, hogy *Hotin Várának* napkeleti részét ostromlaná; más része pedig *Kuleukoutznál* lépe-bé a' Rajába, és az előtte fűtő Török Táborát bé-zará *Hotimba*. Az Ujság-látásnak kívánsága engemet-is olly bátorságra gerjeszte, hogy e. h. 10-dikén 3-ad magammal a' Táborhoz mennék; holott e' következő történeteket szememmel szemléltem: — Pünkösöd 1-ső napján; az az 11-dik Máj. ki-rohanának a' Várból mint egy 3000 Törökök, és reggeli 4 óra tályban a' Tábor előtt (mely a'

a' Vároftól más-fél óranyi földre fekszik) magokat meg-mutaták; melyre 4 Bütáliom gyalogság, 2 Divízió Húzfárság, ugyan annyi lovas-németekkel és 100 Arnautákkal elejekbe álla az ezen Sergeknél lévő 4 Vezérrrel; és mind addig verték őket vízfőzra, valamig népeink véletlenül a' Város felibe érkezének (mert ugyan-is olly völgyben fekszik a' Város, hogy valamig mint edgy 200 lépésnyire nintsen az ember tőle, tellyefséggel nem láthattya.) Ekkor leg-ottan olly kemény ágyuzás vala rájok a' Várból, a' minemühez hasonlóról a' mi hadban meg-öszült katonáink sem emlékeznek; mivel az ágyúik olly fzer-felett való nagyok, hogy azoknak gollyóbfű 23 — 27 — és 30 fontot-is nyomnak. Ezt látván a' mi népünk, a' második lövésre 34 gránátokból kötött tüzes koszorúkat küldének-bé a' Városba, mellyek által az egész külső Város egy néhány pertzentések után lángot vete, és a' Basának leg-szebb múlató-palotáji fok élés-házokkal edgyüt fűsté és hammuvá levének. A' mely lövések a' Városból estenek, mind a' mi népünknek fejek felett mentenek-el; következésképpen több kárt nem tettek, hanem edgy *Karsai* nevü Húzfárnak a' Tsászar Sergéből edgy ágyú-gollyóbfű fejét úgy le-ütötte, mintha foha ott sem lett volna. Széllyel pattant feje tsontja mellette álló Pajtását megsebesítette, és Kapitányára lottsant feje veleje ennek ájulást okozta; kin mindazáltal az érvágás azonnal fegite. A' Sántzból lövöknek fegyvere tsak 5-nek fogyasztá-el életét, és 23 meg-sebesített; mely tüzelés egész dél-utánni 4 óráig tartta; midőn edgy irgalmatlan Zápor-esső jövén, még az ágyúkkal való lövést-is meg-akadályoztatta, és így vízfőzra.

fza-térének Népeink a' Táborba ; az óltától fogva minden nap így foly a' játék ; de részünkről felette szerentséfen. A' Vár fel-adása meg-vagyon ígérve ; de ilyen lehetetlen fel-tétel alatt : hogy Császájokat és minden hadi-készületeket magokkal a' Városból el-vihessék ; mi léssen ki-menetele meg-írom ; én éppen Tsötörtökön érkezém vizsza ezen szomorú játék szemléléséből ; melly hozzánk 6 órányi földre vagyon. Csernovitz 18 - dik Máj. „ — Még a' Török Nagy Vezérről és annak roppant Táboráról semmi bizonyost nem tudhatunk , hól állott - meg ; vagy hól fogja magát véletlenül ki-ütni ; de már a' mi részünkről mindenütt terített asztalra váratik ; és hogy nagyobb pompával fogadtassék , minden Ujság Levelek által az erősítetik , hogy a' F. Ts. és K. Tartományokban (Magyar-országot innen ki-rekesztvén) 72 - ezer Rékluták vétettetnének ujjanon-fel ; és 4000 kemény hátos paripáknak vásárlásokra már bizonyos Kereskedőkkel *Contractus* vagyon tsalhatatlanul tsinálva , hogy mennél hamarébb meg-vásárolják ; mivel ő Felsége még 3 Vasas - Regimentet kíván fel-állítani ; mellyek elől-hátul vasban öltözvén , tsupán tsak kardal fognának hadakozni. — Szemlinben 2 Török Kémek estenek fogságba , és mivel ezek , a' tudósítás-szerént , nagy tekintetű emberek valának , egyenelfen ő Felsége eleibe vivék , és azt mérik ezekről erősíteni , hogy ezeknek kinyilatkozások és el-fogattatások nagy hasznára volna a' F. Udvarnak. — Zágrábból írják , hogy ide ezen h. 3-dikán 600 sebes katonákat vittének , az ott lévő Betegek' házába , és hogy itt már 1400 Tábori betegek fekszenek , — mi lesz , ha közönséges tsaták találnak lenni ? — A' Likániai szé-

lekről jött levelekből értyük, hogy e. h. 8-dikán a' mi katonáink között edgy Kompania *Monténigro* felé indult, hová edgy F. Tsászári Vezért-is várnak Olasz-országból; hogy ezek a' F. Tsászári Udvar mellett légyenek, már mindenek tsalhatatlannak lenni erőstik. — Ama sárkány-tojásból költ Oláh-országi Fejedelem' *Mavrojéniről* olly hírek érkeztek Bukoreszből, hogy a' Porta által *Testerdárnak*, az az: a' Nagy Tábor kintses és élésbéli gazdájának tétetett volna, és hogy már jöne-is a' helyibe oda tétetett fő Kormányozó; A' Moldovai el-fogott H. *Ipsilándi* helyibe pedig tétetett a' Portától edgy *Alexius Morusi* nevü Hertzeg; kiről azt erőstik, hogy már 20 ezerevel magával jöne-is *Fassi*-felé, hogy Obester *Fabri* Uról a' *Fassibéli Comendásságot* által kérje; de még nem tudjuk mit fognak erre az *Erdödi*, *Tsászári*, és *Székely Húszárok* felelni. — Az Erdélyből érkezett hadi-tudósítások szerént, a' Törökök mind a' *Vulkáni Passus* felé láttatnak takarodni, hól ezen h. 10-dikén 5000 Törökök között, és a' mi, első Oláh Regimentbéli Obester *Krai* Ur alatt lévő 2000 katonáink között edgy tüzes tsata mene véghez; mellyben a' Törökök megint azon nem betsületes hadi férfiakhoz illő kutya-uszittással kívánák a' mi népünket öszve zavarni; de magok-is azonban olly bolond dühösséggel ütötenek a' miénkire, melyhez hasonlóról alig emlékezhetni. Az útát el-zárt veszedelmes Spanyol sorompokat itt ugy által ugratták a' Török lovak, mintha nem is lett volna, még pedig minden veszedelem nélkül. Itt el-estenek az *Orosz* Serzéből 38, az első *Oláh* Regimentből 64, és a' *Toskána Húszárok* között 22. köz-emberek; *Orosz* fő Hadnagy

Fei-

Feigelnek pedig a' fein ment keresztül a' gollyóbis,
 ki azonnal ott marada. — A' Moldovai *Arnauták*-
 ból gyült szabad Sereg már 3000-re mégyen. —
 A' Hertzeg *Liktenstain* lovas Legénye; ki már az
 ő Urával egynéhány háborukat ki-álván, a' Prusz-
 fuzsnál Táborig fogságban-is vala, a' Dubitzai tsatá-
 ban, nem lévén olyan jó patipája mint az Urának,
 az árkot által nem ugardhatta az Ura után — utól
 érték a' Törökök, és fok hadi-tüzet már ki állott
 öreg fejét el-vitték. Felesége gyermeke vagyon
 Bétsben. — Hogy a' F. Császár azon szerentsélen
 barlang *Dubitz*a körül maga-is meg fordult légyen,
 már arról tudósítást vettünk, és — * * A' Hertzeg
Liktenstain fő Vezér Uról innen érkezett tudósítá-
 fok-szerént, itt az utolsó veszedelem után semmi ne-
 vezetes történet nem esett. A' Dubitzai Törökök
 szüntelen több több erőiséget kapnak magoknak, és
 ottan ottan a' portázók között tseté patek esnek; de
 a' mellyek mindég csak 2 — 3 legénybeli kárral
 szoktanak végben menni. — A' Feldm. L. G. *Vartensleben*
 Ur tudósítása-szerént, edgy 1000 főből
 álló Belgrádból küldetett Török Sereg és a *Kotsa*
 vezérsége alatt lévő szabad-seregbéliek között e. h.
 13-dikán edgy 2. óráig tartott kemény tsats vala;
 melyben *Kotsa* 27-et el-vesztett a' maga vitéz Ser-
 géből, 11-en sebet kaptanak, és egy el-fogatott.
 A' Törökök közzül 30-an estenek-el, és sok-
 kon meg-sebesítettének, és ugyan ekkor *Jagodina*
 felé a' Sántzba visszais térének. — Az első O-
 lah Reg. Obestere *Kray* Ur alatt esett és fellejebb
 említett tsata, az Erdélyi fő Vezér *Fábris* Ur ál-
 tal erősítették, hól a' *Vidini Osmán* Bafsa, és *Kara*
Musztafa Bafsa alatt csak lovasok 4000-ren valának,

és 2000 Macedóniai gyalogság.. Ezen tudósítás már fellyebb tudva vagyon. Itt a' *Kray Obester Ur* tudósítáfa-szerént 200 Törökök estenek-el, és 500 sebeseket 50 szekeren vittének a' Törökök *Krájovába*. A' gyalogok Agája-is itt el-esett, és fél-halva *Kerbonyeslibe* vitetvén ott el-temettetett; 2 más lovas-sereg Vezér pedig Fladénybe dugatott a' föld-be. E mind a' kettő Spanyol sorompokot ugratott vala által szerentséfen; de szerentséfen többé egyik sem jöhete vissza. A' mi Tisztjeink közül (a' köz embereket fellyebb meg-irtuk) el-esett fő Hadnagy *Fejgelen* kívül, meg-sebesítették a' *Toskán* Hútzár Seregbéli Kapitány *Deneki*, Hadnagy *Trájszel*, *Radnotfáy*; a' Székelyek között Hadn. Báró *Seney*; az *Oroszéból* Zászlótartó *Frantenberg*. — *Kray Obester Ur* nem győzi eléggé ditsérni ezen alatta vitézkedett Népnek áthatatos és próbált hadi készségét; a' Tiszteknek meg-rettenthetetlen bátor és okos sziveket. Név-szerént meg-ditsérte az Udvar előtt a' többi között *Tosk.* Kapitány *Denekit* és ugyan ott Hadnagy *Radnotfáit*, Székely Hadnagy Báró *Seneyt*, és *Toskán* H. Hadnagy Báró *Révait*; és azon már sokszor elé fordúlt első Oláh Seregbéli Strásamestert *Mazúrt*. — A' Bukovinai fő Vezér' *Hertzeg Kóburgtól* jött tudósítás-szerént itt csak a' már meg-irt dolgokról, és azon Tábornak az ellenség földjén lett meg-szállásáról és állásáról tudósítatunk, és az erősítterik, hogy *Kotzim* a' *F. Ts.* bombik által nagyobb részén hammuvá és füsté lett. Itt *Toskán* *Károly Ser.* fő Hadn. *Hotal*-is el-esett. — Ezen fő Vezér *Hertzegnek* bizonyság tétele-szerént, itt a' *Tsászár Hútzár* Sergének *Obestere* *Mészáros*, ki a' maga *Divíziójával* és a' *Toskán* há-

Károly Sergéből 2 Kompániával az ellenséget leg-
jobbban meg-zavarván el-kergette, és a' *Károly To-
kána* Seregbéli *Oberstlájdinánt* *Foullon* leg-nagyob
vitézséget mutattanak. Ezen Tábornál még töb-
próbák-is mentenek véghez a' fő Vezértől tett tudó-
sítás-szerént; de az okos Tisztéknek vezérségekéjé
a' népnek kartátsal való tüzelése, az ellensége
mindenütt szerentséfen vízfza-verte; úgy hogy *O-
berstlájdinánt Karaitzai*, kire véletlen 2000 lovas
és 1000 gyalogság ütött vala, ezekből 2 kartáts
tűz adással 200-nál többet le-fepre azonkívül, hogy
a' magáé közül csak edgyet-is el-vesztett volna, ha-
nem 3 sebet kaptak. Hertzeg *Köburg* nem tudja
eléggé ditsérni és bámúlni a' maga leveleiben a' Bu-
kovinai Táborbéli népnek szerentsés és vitéz vól-
tokat. (**). — A' *Braszai* Tudósítá-fok-szerént az *O-
rosz*-fergebéli Májor *Leiritz* Ur, kinek a' gollyó-
bis a' fületővit sebesítette-meg, *Braszóban* gyógyitta-
tik. —

Ezért bizonyoson meg-gyül a' baja az Halál-
nak! A' *Consistorium* dolgába elegyítette magát —
a' *Bajoniai* tsatában vitézül meg-hólt Kapitány
*P**nek* Felesége az előtt edgy-néhány napokkal
ment vala *Lembergbe*, hogy a' *Consistorium* által
az Urától el-váláztassék; és akkor érkezék-meg,
midőn a' fenn nevezett Vitéz már meg-hólt vala,
és így a' Halál meg-előzte. E' nem sokat gyá-
szolni.

Az *Infinéri* Seregnek *Gen. Feldm Lájdn* *Báró*
Bekhárd Ur, a' 22. Apr. *Besáriánál* kapott sebben,
Majusnak 9-dikén meg-hólt *Szemliuben*. — A' *Tri-
esti* Puskaporból dolgazó házról azt olvassuk, hogy
az titkon alájja vetett tűz miatt fel-gyúladván, sok
Pattantyufokat szárnyokra repített.